SÅ STARTADE VI ARMÉNS MUSIKPLUTON

Björn Bernroth

Först lite bakgrundsmusik.
Musiken användes tidigt av militären för att skapa goodwill bland befolkningen och när man värvade knektar till krigshärarna. Den svenska härens första orgniserade militärmusik kan spåras till början av 1520-talet. Då lät nämligen Gustav Vasa sätta upp en livvakt på 26 drabanter och bland dessa fanns två signalgivare, trumslagare och pipare.
Trumslagare kom sedan att finnas kvar i den svenska krigsorganisationen ända in på 1900-talet Signaler kom länge att betraktas som militärmusikens viktigaste uppgift ,men utvecklades under 1600-talets senare del i och med att de första träblåsarna rekryterades.
När indelningsverket infördes bildades fyrmannaensembler runt om på regementena. Trots stora förändringar under 1800-talet genom införandet av mässingsinstrument och en bredare repertoar behöll man i stort organisationen från 1660-talet ända in på 1900-talet.1900-talet har inneburit många turer och svängningar för den svenska militärmusiken. Försvarsbeslutet 1925 medförde indragningar av en rad musikkårer dels av besparingsskäl,dels beroende på musikens minskade betydelse inom krigsorganisationen.
Under beredskapsåren 1939-45 fick militärmusikorganisatioen vind i ryggen men efter kriget vände vinden och de försvarsgrensvisa musikkårerna ersattes av ett antal militärmusikkårer.
Tendensen var tydlig- utrymme och intresse för militärmusiken minskade kraftigt och resulterade 1971 i det totala avskaffandet av militärmusiken.
Därmed blev musikkårerna nu civila avdelningar inom Regionmusiken där man endast behöll ett fåtal blåskårer och i stället förde fram stråkinstrumenten.
Följdenblev att ett antal frivilliga amatörmusikkårer växte upp.
Men 1982 hade vinden vänt ännu en gång. Redan ett par år tidigare hade det diskuterats möjligheten av att sätta upp en värnpliktig musikkår och så småningom kom frågan upp på riksdagens bord.
Tillskyndare var dåvarande arméchefen Nils Sköld.
Riksdagens beslut kom under 1981 och innebar att försök skulle göras under tre år med en värnpliktig musikkår,som dock icke skulle förläggas till Stockholm.
Och nu är vi i Strängnäs för det var dit försöken skulle förläggas.

En dag blev jag uppringd av arméstabschefen, som frågade om vi på P 10 försöksvis skulle kunna svara för uppsättande och omhändertagande av en värnpliktig musikkår. Efter något funderande blev svaret ja och på våren 1981 ställdes musikdirektören vid Regionsmusiken i Strängnäs Åke Dohlin till regementets förfogande.
Nu satte ett intensivt arbete igång med målsättningen att den första plutonen skulle rycka in i januari 1982 samt att plutonen skulle bestå av c:a 60 värnpliktiga frivilliga och noggrant utvalda efter provspelning. Det var mycket som skulle organiseras utifrån egentligen ingenting.
Lokaler,instrument och tillbehör till dessa, instruktörer och inte minst värnpliktiga måste skaffas fram.Lokaler ordnades dels i gamla kasernvaktens utrymmen (läs: celler),dels i gamla marketenteribyggnaden,som friställdes efter mässammanslagningen. Förläggning blev bestämd till Livkomp. Lokalerna måste nu anpassas till den förändrade användningen och för detta fanns naturligtvis inga medel tilldelade. Det mesta löste sig dock,hur det nu gick till.
Instrumentfrågan blev ett särskilt kapitel för sig. Dohlin påpekade att eftersom det skulle bli frågan om duktiga musiker så dög inte vilka instrument som helst. Regionmusiken förständigades att skicka över alla instrument som inte längre erfordrades för deras "civiliserade" behov. Så skedde också och ett stort antal instrument provspelades av duktiga musiker från bl a Regionsmusiken i Strängnäs. Resultatet var inte uppmuntrande - de flesta instrumenten var bara att kassera. Återstod bara att försöka köpa nya,en inte alldeles billig affär,för vilka pengar i stort saknades.
Musikavdelningen hade under året förstärkts med kaptenerna Johnny Rådén och Christer Jägerhult från Regionmusiken i Stockholm samt majoren Carl-Henrik Norelius från I 14 som chef för avdelningen. Genom Värnpliktsverkets försorg gjordes reklam för den nya militärmusikverksamheten i samband med inskrivningen av värnpliktiga. Intresset var mycket stort och över 250 unga musiker sökte och provades. Slutligen uttogs 60 värnpliktiga som skulle bilda den första plutonen med 10 månaders tjänstgöring framför sig och med inryckning i början av januari 1982.
Musikavdelningen hade noggrant förberett denna genom utbildningsplanering som syftade till att de värnpliktiga förutom den rent musikaliska sidan också skulle utbildas till vaktsoldater. Vapenutbildningen följde gängse mönster men musiksidan var helt ny och hade men fick viss inspiration från den norska värnpliktiga musikkåren

Norelius, Rådén och Jägerhult nedlade ett synnerligen skickligt arbete på att finna formerna för det som sedan blivit Arméns Musikkårs förnämsta kännetecken - den figurativa musiken. Visserligen var det en och annan som ondgjorde sig över den exercisform som ännu gäller. Men den slog verkligen an på alla vanliga marschmusikälskare. Den rent musikaliska formen för en harmonisk blåsorkester skapades av Åke Dohlin som dock blev tvungen att lämna sin tjänst p g a sjukdom under 1982 för att efterträdas av Torgny Hansson som med stor entusiasm tränade och samtränade musikplutonen.
Inledningsvis var intresset från arméledningen ganska mediokert ända tills man så småningom kom till insikt vilken PR den värnpliktiga musikkåren skapade för armén.
Det nymornade intresset från arméstab resulterade såsmåningom iatt Egon Kjerrman engagerades och att plutonen sommaren 1986 fick genomföra sin första stora utlandsturné till USA under musikalisk ledning av musikdirektören Bergh från Örebro.
Det verkliga genombrottet skedde när plutonen deltog i det första Swedish Army Tattoo I Mälarforum bejublad av över 20.000 entusiastiska åskådare tillsammans med musikkårer från Sovjet,Tjeckoslovakien,USA,Storbritannien,Norge och Västtyskland samt Regionmusiken. Året var 1986.
Här kunde vi visa att en svensk värnpliktig musikkår verkligen kunde mäta sig med proffs från hela världen.
Försök från arméstaben sida att flytta plutonen til Svea Livgarde lyckades jag stoppa och som Arméchefen sade vid slutföredragningen i Ast:
"P 10 har med framgång utvecklat Militärmusiken och verksamheten har fungerat mycket bra. Jag kan inte se något skäl att ändra på det som är bra."
Slutligen kan konstateras att musikplutonen de första åren bar P 10 uniform och pansartruppernas svarta basker. Den röda baskern och de vackra musikuniformerna kom senare inledningsvis m/ Svea Livgardes och såsmåningom den nuvarande som väl närmast får betraktas som en variant av Göta Livgardes m/Ä

Björn Bernroth
fd brigchef